

ROOTS ARE ROUTES

Ferienprojekt Bootsbauworkshop

Boat-Building Workshop

Εργαστήριο κατασκευής βάρκας

ROOTS ARE ROUTES

START

Create Cultural Change

ROOTS ARE ROUTES

Ferienprojekt Bootsbauworkshop

Boat-Building Workshop

Εργαστήριο κατασκευής βάρκας

DE

ROOTS ARE ROUTES wird im Rahmen von START – Create Cultural Change gefördert. START ist ein Programm der Robert Bosch Stiftung, das in Kooperation mit dem Goethe-Institut Thessaloniki und der Bundesvereinigung Soziokultureller Zentren e.V. durchgeführt wird, unterstützt von der John S. Latsis Public Benefit Foundation und der Bodossaki Foundation. Weitere Informationen finden Sie unter: bosch-stiftung.de/start | fb.com/startgreece | startgreece.net

EN

ROOTS ARE ROUTES Supported by “START – Create Cultural Change”, a program of the Robert Bosch Stiftung, conducted in cooperation with the Goethe-Institut Thessaloniki and the German Association of Sociocultural Centers, supported by the John S. Latsis Public Benefit Foundation and the Bodossaki Foundation.
Information: bosch-stiftung.de/start | fb.com/startgreece | startgreece.net

GR

Το ROOTS ARE ROUTES υποστηρίζεται από το “START – Create Cultural Change”, ένα πρόγραμμα του ιδρύματος Robert Bosch Stiftung, το οποίο γίνεται σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Γκαίτε της Θεσσαλονίκης και την Ένωση Κοινωνικοπολιτιστικών Κέντρων Γερμανίας και υποστηρίζεται από το κοινωφελές ίδρυμα Ιωάννη Σ. Λάτση και το Ίδρυμα Μποδοσάκη. Πληροφορίες: bosch-stiftung.de/start | fb.com/startgreece | startgreece.net

DE

ROOTS ARE ROUTES ist ein Projekt von Olga Daskali. Sie kommt aus Messolonghi in Griechenland und ist für 6 Wochen in der Honigfabrik über das Projekt START – Creat Cultural Change. Sie möchte in ihrer Heimat auch gern ein Traditionelles griechisches Holz Boot mit Kindern, im Alter zwischen 8-12 Jahren, bauen.

Deshalb hat sie sich ein Team zusammengestellt, das aus 5 Oberstufenschüler/innen der Nelsen Mandela Schule in Hamburg Wilhelmsburg besteht. Mit ihnen zusammen hat sie diese Dokumentation (plus einen Film) über den Bootsbauworkshop für Kinder in Honigfabrik in drei Sprachen erstellt. Da die Schüler/innen ein großes Interesse an professioneller Medienarbeit hatten, organisierte Olga einen Workshop mit Angelos Tsaousis einem Professioneller Filmemacher, der sie bei der Erstellung der Dokumentation angeleitet hat.

In ihrer Heimatstadt Messolonghi will Olga Daskali nicht nur den Traditionellen Bootsbau wieder beleben sondern plant darüber hinaus weitere Workshops mit Kindern in den Bereichen Fischerei und Steinmetz um das Wissen über diese alten Handwerksberufe zu konservieren und ihnen möglichst eine neue Bedeutung zu geben.

GR

Το ROOTS ARE ROUTES είναι ένα πρόγραμμα εμπνευσμένο από την Όλγα Δασκαλή. Η Όλγα κατάγεται από το Μεσολόγγι (Ελλάδα) και πραγματοποίησε την πρακτική της στο HonigFabrik για 6 εβδομάδες, μέσω του προγράμματος START – Create Cultural Change. Πρόθεσή της είναι να οργανώσει στην περιοχή του Μεσολογγίου εργαστήρι κατασκευής παραδοσιακής γαΐτας με συμμετέχοντες παιδιά νεαρών ηλικιών. Η Όλγα, εδώ στο Wilhelmsburg, δημιούργησε μια ομάδα εργασίας με 5 μαθητές από το σχολείο Nelson Mandela. Μαζί κατέγραψαν με τεχνικά μέσα το εργαστήριο κατασκευής βάρκας που έγινε στο HonigFabrik (σε τρεις γλώσσες). Εξαιτίας του ενδιαφέροντος των παιδιών να εμβαθύνουν στο πώς δημιουργείται ένα ντοκιμαντέρ, η Όλγα διοργάνωσε ένα εργαστήριο με αυτό το θέμα καλώντας τον παραγωγό-σκηνοθέτη ντοκιμαντέρ Άγγελο Τσαούση. Στη γενέτειρα της, η Όλγα θέλει, εκτός από την κατασκευή βάρκας, να αναβιώσει, μέσα από εργαστήρια που θα απευθύνονται σε παιδιά, τα παραδοσιακά επαγγέλματα της περιοχής που χάνονται (ναυπηγός, ψαράς, εργάτης των αλυκών, υφάντρα) ώστε να διατηρηθούν και να δοθεί σε αυτά νεότερο νόημα.

EN

ROOTS ARE ROUTES is Olga's Daskali project. Olga comes from Messolonghi (Greece). She did her internship in HonigFabrik for 6 weeks, as a fellow of the program START – Create Cultural Change. Her aim is to organize in her hometown a boat-building workshop with young children, age 8-12 years old. Olga, here in Wilhelmsburg, formed a team consisted of five students from Nelson Mandela School. Together they record the boat-building workshop that took place in Honigfabrik (in three languages). Because of the interest of the students to learn more about how to make a documentary, Olga organized a day-workshop, inviting in Honigfabrik the documentary filmmaker, Angelos Tsaousis.

Olga wants to organize in her hometown, Messolonghi, workshops for children about traditional professions that tend to disappear (boat-builder, fisherman, salines' worker, weaver). The aim is to transfer knowledge and give to these professions a fresh view.

Bootsbau in der Honigfabrik

Boat building at the Honigfabrik

Κατασκευή Βάρκας στο Honigfabrik

DE / EN / GR

Workshop Leiter / Workshop director / Υπεύθυνος Εργαστηρίου: Matthias Krueger

Organisation / Organization / Οργάνωση: Brigitte Schulz

Bootsbauer/innen / Boatbuilder / Ναυπηγοί :

Alva

Erik

Justus

Nicolás

Serhat

Lucia

Janthe

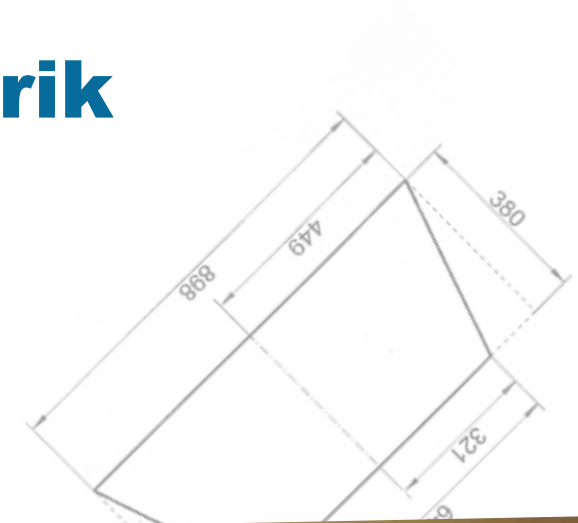
Marlon

Dokumentation / Workshop Records (Video, Photography, Description) /

Καταγραφή εργαστηρίου (βίντεο, φωτογραφία, περιγραφή):

Olga Daskali (Όλγα Δασκαλή), Maria Karapiperi (Μαρία Καραπιπέρη),

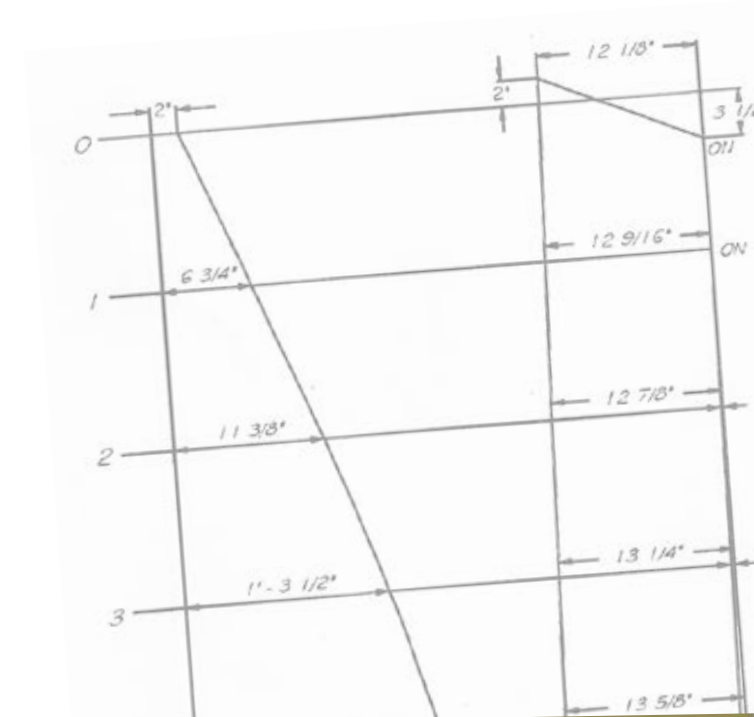
Esra Algül, Esma Algül, Alalivi Bakri Heger, Jannis Einhoff

Inhalt / Index / Περιεχόμενα

1. Idee / Idea / Ιδέα
2. Grundlagen / Guidelines / Οδηγίες προς ναυτιλομένους
3. 10 Schritte, wie man ein Boot baut / 10 Steps to build a boat / 10 βήματα για την κατασκευή βάρκας
  - 3.1. Abwickelungen „Priwall Skiff“ / Construction drawing “Priwall Skiff” / Το σχέδιο κατασκευής
  - 3.2. Maße übertragen / Transferring measurements / Μεταφορά των διαστάσεων
  - 3.3. Bodenplatte / Floor plate / Ο πάτος της βάρκας
  - 3.4. Seitenwände / Side walls / Πλευρές της βάρκας
  - 3.5. Spiegel / Stern / Πρύμνη
  - 3.6. Zusammen setzen / Compounding / Σύμβαση
  - 3.7. Beschichten / Varnishing / Βερνίκωμα
  - 3.8. Spanten einbauen / Installing ribs / Τοποθετώντας τα πλαίσια
  - 3.9. Innenkiel / Keel / Καρίνα
  - 3.10. Bänke / Benches / Καθίσματα
4. Spaß bei der Arbeit / Fun at work / Εργασία και χαρά
5. Bootstaufe / Ship-naming ceremony / Εγκαίνια της βάρκας

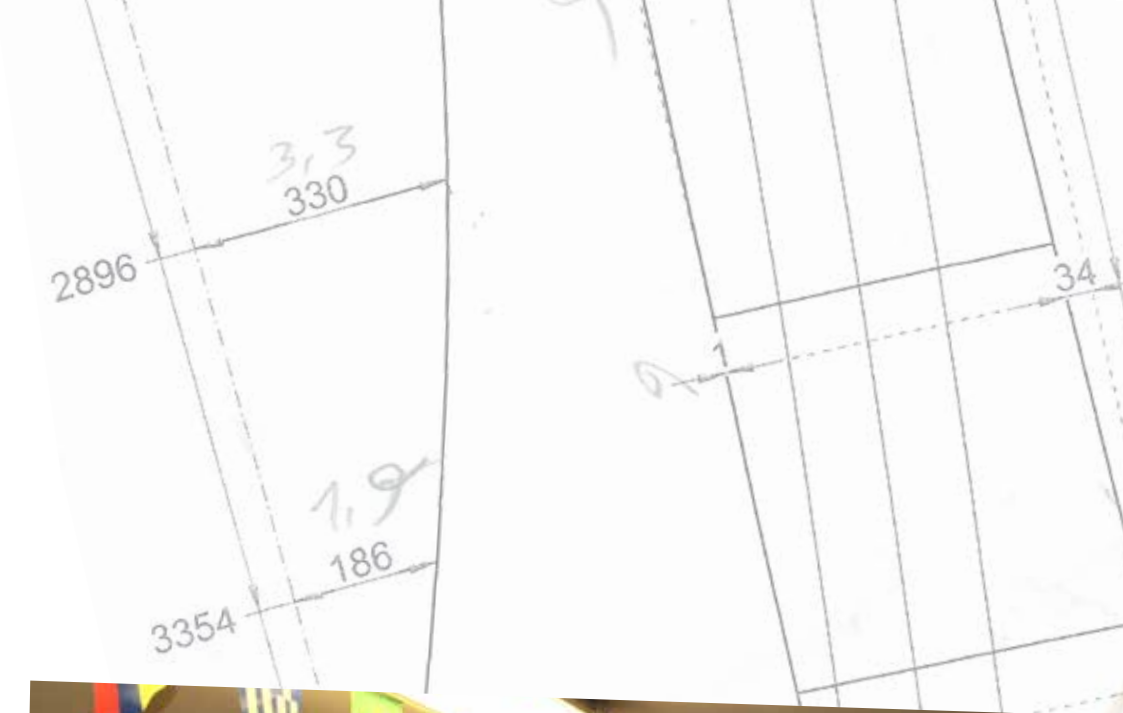
1. Idee / Idea / Ιδέα

DE

Idee:

Der Bootbauer Matthias Krueger hat vor ein paar Jahren zusammen mit seiner damals fünfjährigen Tochter in der Segelwerkstatt der Honigfabrik ein Boot gebaut, die „Elfe“. Das stieß auf großes Interesse er wurde oft gefragt, ob er so etwas nicht wieder machen könnte. So entstand die Idee ein Bootbauworkshop für Kinder anzubieten.

Matthias Krueger ist Lehrer an der Berufsfachschule für Bootsbau auf dem Priwall in Lübeck Travemünde. Dort hat er zusammen mit Auszubildenden das „Priwall Skiff“ entwickelt. (Einfaches Boot zum Rudern und Segeln) Es ist kipfstabil, tragfähig und sehr einfach in der Bauweise. Also genau das richtige für ein Bootsbauseminar für Kinder.

EN

Idea:

A few years ago, the boat builder Matthias Krueger and his then five-year-old daughter built a boat called "Elfe" at the sail workshop in the Honigfabrik. Due to the great interest, he was frequently asked to build more boats. This is how the idea of offering a boat builder workshop for kids was born.

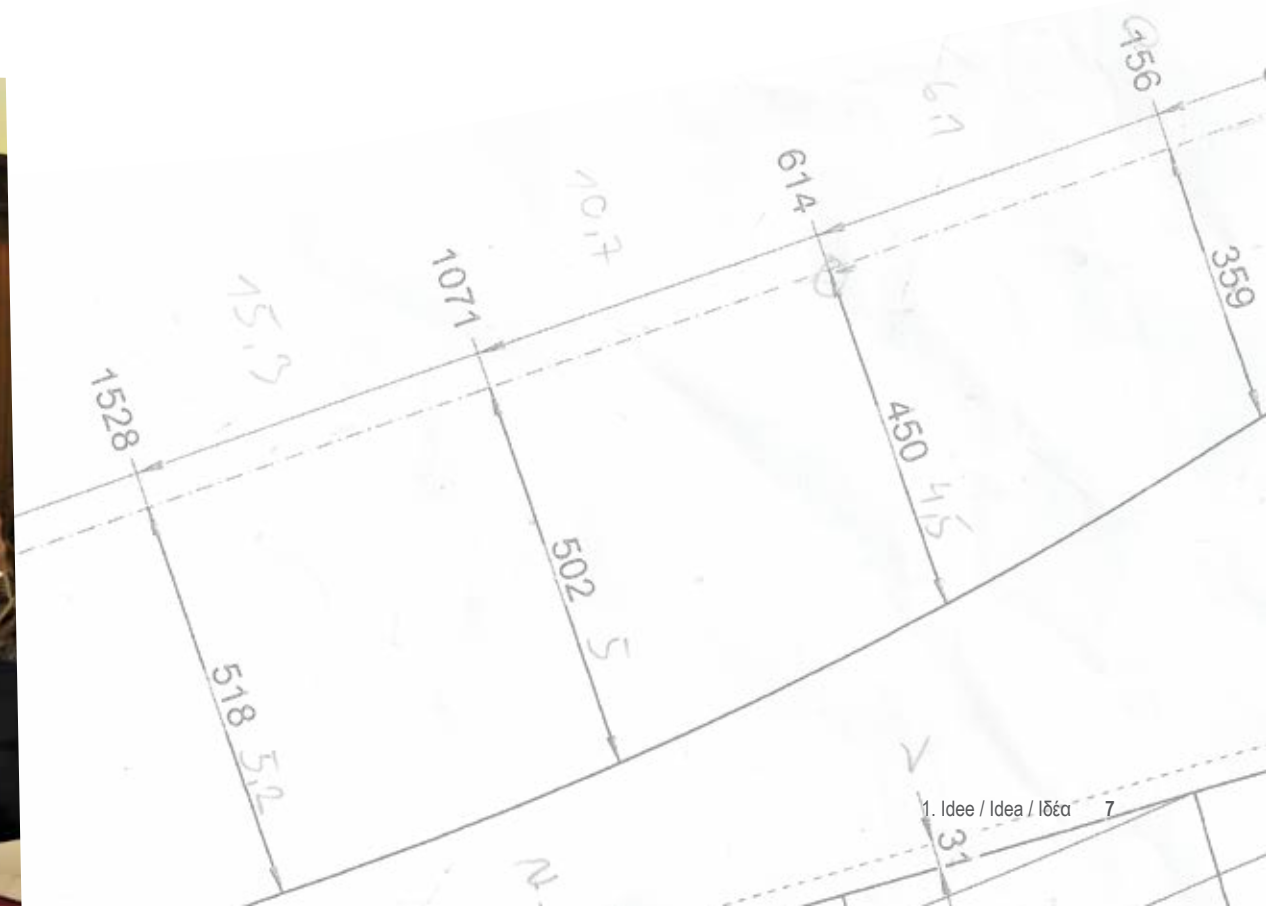
Matthias Krueger is a teacher at the Vocational school of boat building at the Priwall in Lübeck Travemünde, where he and his apprentices developed the "Priwall Skiff". (simple boat for rowing and sailing). It is tip-resistant, viable and has a very simple construction, which makes it perfect for the children's boat building seminar.

GR

Ιδέα

Πριν μερικά χρόνια, ο ναυπηγός Matthias Krueger μαζί με την πεντάχρονη κόρη του κατασκεύασαν μία βάρκα στο εργαστήριο του πολιτιστικού κέντρου Honigfabrik, την οποία ονόμασαν Έλφε. Εξαιτίας του μεγάλου ενδιαφέροντος για το εγχείρημα αυτό, δέχτηκε πολλές προτάσεις να κατασκευάσει περισσότερες βάρκες. Έτσι του δημιουργήθηκε η ιδέα να κάνει ένα εργαστήριο κατασκευής βάρκας για μικρά παιδιά.

Ο Matthias Krueger είναι καθηγητής στην Επαγγελματική Σχολή Κατασκευής Σκαφών στο Priwall, Lübeck Travemünde. Εκεί με τους μαθητευόμενους του ανέπτυξαν το σχέδιο „Priwall Skiff“. Το „Priwall Skiff“ είναι μία βάρκα, η οποία μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί για ιστιοπλοΐα. Είναι ανθεκτική στις άκρες, λειτουργική και η κατασκευή της είναι πολύ απλή, γεγονός που την καθιστά ιδανική για το σεμινάριο κατασκευής βάρκας με παιδιά.

2. Grundlagen / Guidelines / Οδηγίες προς ναυτιλομένους

DE

Bevor ihr anfangt ein Boot zu bauen solltet ihr ein paar Dinge beachten:

- Benutzt keine Maschinen ohne vorher eingewiesen worden zu sein.
- Wenn ihr mit Lacken und Farben arbeitet, benutzt Handschuhe.
- Bei vielen Farben, Lacken, Harzen und Klebern ist es wichtig eine Maske zu tragen.
- Bindet immer eure Haare zusammen.
- Es empfiehlt sich Arbeitskleidung zu tragen.
- Esst nicht in der Werkstatt.

EN

Before you start building a boat you have to take into consideration the following:

- Do not use any machines without the proper instructions
- If you work with paint and varnish material, use gloves
- It is very important to use a mask when you use special colors, varnish, glues, resin
- Always tie your hair
- Use working clothes
- Avoid eating inside the workshop

GR

Πριν ξεκινήσετε την κατασκευή μιας βάρκας πρέπει να λάβετε υπόψη σας τα εξής:

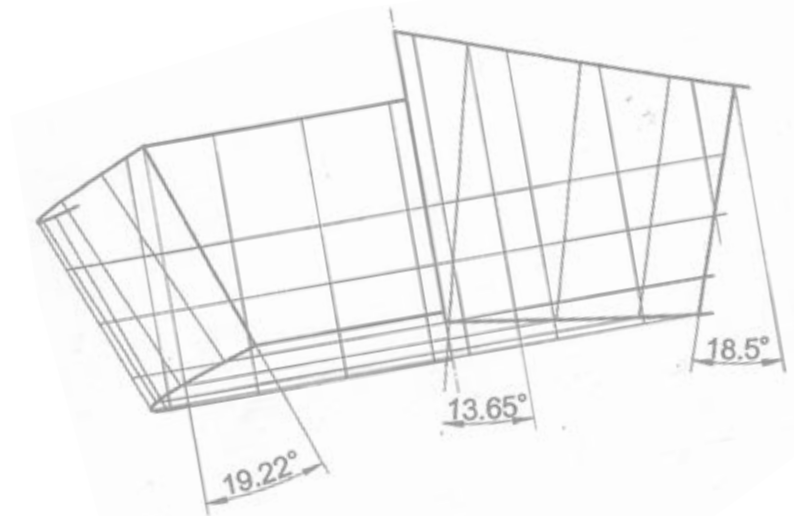
- Μην χρησιμοποιείτε μηχανήματα χωρίς τις κατάλληλες οδηγίες.
- Εάν εργάζεστε με χρώματα, χρησιμοποιήστε γάντια
- Για πολλά χρώματα, βερνίκια, ρητίνες και συγκολλητικά, είναι σημαντικό να φοράτε μάσκα
- Πάντα να δένετε τα μαλλιά σας
- Συνίσταται να φοράτε ρούχα εργασίας
- Αποφύγετε την χρήση φαγητού στον χώρο του εργαστηρίου

3. 10 Schritte, wie man ein Boot baut. 10 steps to build a boat 10 βήματα για να κατασκευάσετε μία βάρκα

Von / By / Μέσα από την εμπειρία των:
Alva, Erik, Justus, Nicolás, Serhat, Lucia, Janthe und Marlon

DE

Zuerst haben wir immer in Zweiergruppen ein Boot aus Papier gebaut. Wir mussten die Teile von der Zeichnung (Linienriss) ausschneiden und zusammenkleben.

1.

EN

We started working in pairs to build a paper boat. We had to cut out the segments from a drawing (line crack) and glue them together.

GR

Ξεκινήσαμε να δουλεύουμε σε δυάδες για να κατασκευάσουμε μια βάρκα από χαρτί. Έπρεπε να κόψουμε τα κομμάτια από ένα σχέδιο (χωρισμένο με γραμμές) και να τα κολλήσουμε όλα μαζί.

2.

DE

Dann hat jeder ein eigenes Boot aus Sperrholz gebaut. Dazu mussten wir die Zeichnungen auf die Holzplatte übertragen. Das haben wir mit Geodreieck und Bleistift gemacht. Im Maßstab 1:1

EN

Afterwards everyone built their own boat made of plywood. Therefore, we had to transfer the drawings on the wooden panel, using a triangle ruler and a pencil. In a 1:1 scale.

GR

Στη συνέχεια, όλοι κατασκευάσαμε τη δική μας βάρκα από υλικό κόντρα πλακέ. Για τον λόγο αυτό έπρεπε να μεταφέρουμε το σχέδιο στο ξύλινο πλαίσιο, χρησιμοποιώντας ένα τριγωνικό χάρακα και ένα μολύβι. Σε κλίμακα 1:1.

DE

Erst haben wir die Bodenplatte von dem kleinen Boot gebaut und dann von dem Großen. Dafür mussten wir alle Maße umrechnen. Die Bodenplatte haben wir mit der Stichsäge ausgesägt.

3.

EN

First, we built the floor plates of the small boat and following the ones of the big boat. Therefore, we had to recalculate the measurements. To cut out the floor plates, we used a pad saw.

GR

Στην αρχή κατασκευάσαμε τα κομμάτια του πάτου της μικρής βάρκας και με βάση αυτά κάναμε και τον πάτο της μεγάλης βάρκας. Επομένως υπολογίσαμε ξανά τις διαστάσεις για τον πάτο της μεγάλης βάρκας. Για να κόψουμε τα κομμάτια του πάτου, χρησιμοποιήσαμε ένα πριόνι.

4.

DE

„Im Bootsbau sind alle Linien krumm“

Die Seitenteile müssen krumme Linien haben, die nennt man Straks. Um die aufzuzeichnen braucht man so eine biegsame Leiste, die heißt Straklatte. Die muss man mit Gewichten beschweren. Die heißen Strakgewichte. Damit beide Seiten gleich groß sind mussten wir sie übereinanderlegen und alles weghobeln was überstand.

EN

The side plates need to have devious lines, is called „Strake board“. To draw the strakes one needs a flexible bar, which is called “Straklatte”.

The strake board has to be weighed down with so called “strake-weights”. To ensure that both sides have the same measurements, we had to superimpose them and shred off the pieces, which were sticking out.

GR

Τα πλευρικά κομμάτια πρέπει να έχουν καμπύλες γραμμές που ονομάζονται πτέρυγες. Για να τις σχεδιάσουμε χρειαζόμαστε μία εύκαμπτη ράβδο η οποία ονομάζεται σχάρα . Η σχάρα πρέπει να στερεωθεί με σφήνες. Για να βεβαιωθούμε ότι οι πλευρές έχουν τις ίδιες μετρήσεις, πρέπει να τις τοποθετήσουμε μαζί και να κόψουμε τα κομμάτια που περισσεύουν .

DE

Die Rückseite von dem Boot heißt Spiegel. Den haben wir auf das Holz gezeichnet und ausgesägt.

5.

EN

The backside of the boat is called stern. We drew it on the wood and cut it out.

GR

Το πίσω μέρος της βάρκας λέγεται πρύμνη. Το σχεδιάζουμε και πριονίζουμε το ξύλο.

DE

Nach dem wir alle Teile ausgesägt und gehobelt haben wurden sie zusammengeklebt. Das ist ganz schön schwer, weil alles passen muss. Bei den kleinen Booten haben wir den Boden vorher etwas rund gebogen. Das macht man mit zwei Holzstücken und einer Schraubzwinge, die den Boden in der Mitte runterdrückt. Danach mussten wir wieder ganz viel hobeln, damit die Bodenplatte bündig mit den Seitenteilen wird.

EN

After we had cut out all the segments, we glued them together, which is quite difficult because everything must fit. For the small boats we had to bend the floors a little bit. Therefore, one must use two wooden pieces and a clamp, which pushes the center of the floor down. And then, we had to shed again to make the floor plate fit with the side plates.

GR

Αφού έχουμε κόψει όλα τα κομμάτια, τα κολλάμε όλα μαζί. Αυτό είναι δύσκολο γιατί πρέπει όλα να ταιριάζουν. Για την μικρή βάρκα έπρεπε να λυγίσουμε τον πάτο λιγάκι. Γι' αυτό χρησιμοποιήσαμε δύο ξύλινα κομμάτια και έναν σφιγκτήρα που σπρώχνει το κέντρο του πάτου προς τα κάτω. Στη συνέχεια έπρεπε να υπολογίσουμε σωστά ώστε ο πάτος να ταιριάζει με τις πλευρές.

6.

7.

DE

Dann hat das Boot außen eine Schutzschicht aus Epoxidharz und Glasfaser bekommen. Das haben aber die Erwachsenen gemacht. Unsere kleinen Boote haben wir selber mit Bootslack lackiert. Erst ganz dünn. Dann mussten wir noch mal schmirgeln und zum Schluss noch mal mit dickem Lack alles über lackieren.

EN

After that, the boat got a protective layer on the outside, made of epoxy resin and glass fiber, which was done by the adults. Our small boats we painted by ourselves with the boat varnish. The first paint had to be thin, then we sanded it and at last we varnished it with a thick layer.

GR

Στη συνέχεια οι ενήλικες πρόσθεσαν στο εξωτερικό της βάρκας ένα προστατευτικό στρώμα από ρητίνη και σκόνη γυαλιού. Τις μικρές βάρκες τις βάψαμε μόνοι μας με βερνίκι για βάρκες. Η πρώτη επίστρωση έπρεπε να είναι λεπτή, μετά το ξύσαμε και στο τέλος το βερνικώσαμε με μια παχιά στρώση.

DE

Spanten sind die Teile, die die Seiten von dem Boot verstärken. Bei den kleinen Booten ist das ganz einfach. Aber bei dem großen mussten wir ganz viele Latten sägen und ganz genau messen. Das sieht dann fast so aus wie ein Fischgerippe. Wir haben alle Spanten rund geschliffen damit man sich später nicht wehtut.

8.

EN

Frames are the segments, which reinforce the side walls of the boat. With the small boats this is quite easy. But with big boats we had to saw a lot of bars and measure them correctly. It almost looks like a fish skeleton. We sanded of all frames so that no one will get hurt later.

GR

Τα πλαίσια είναι κομμάτια που ενισχύουν τα τοιχώματα της βάρκας. Με τις μικρές βάρκες ήταν εύκολο. Αλλά στη μεγάλη βάρκα έπρεπε να βάλουμε πηχάκια και να μετρήσουμε σωστά. Μοιάζει σαν σκελετό ψαριού. Αφαιρέσαμε όλα τα πλαίσια ώστε να μην τραυματιστεί κάποιος μετά.

9.

DE

Unten auf den Boden von dem Boot kommt ein Innenkiel. Auf den tritt man drauf, wenn man in das Boot steigt. Der Kiel wurde aus zwei Brettern gebaut. Die mussten ganz genau passen. Dazu haben wir die Bretter erst in das Boot gelegt und mit einem Stückholz angezeichnet was wir noch absägen müssen. Mit einer Schmiege haben wir gemessen wie schräg wir die Kanten hobeln müssen.

EN

A keel gets placed on the floor of the boat, on which one steps while entering the boat. The keel was made off two bars. They had to fit exactly. For that reason, we put the bars in the boat to mark the spots where we still had to cut something off. We used a measurement tool for the inclination that needed for the edges.

GR

Μία καρίνα τοποθετείται στον πάτο της βάρκας, στην οποία πατάει κάποιος καθώς μπαίνει στην βάρκα. Η καρίνα φτιάχτηκε από δύο κομμάτια τα οποία πρέπει να είναι πανομοιότυπα. Για τον λόγο αυτό βάλαμε τα κομμάτια στην βάρκα για να σημειώσουμε τι πρέπει να αφαιρεθεί. Με μια καμπύλη μετρήσαμε πόσο διαγώνια πρέπει να βάλουμε τις άκρες.

10.

DE
Jetzt müssen wir noch die Sitzbänke bauen, die machen das Boot auch noch stabiler.

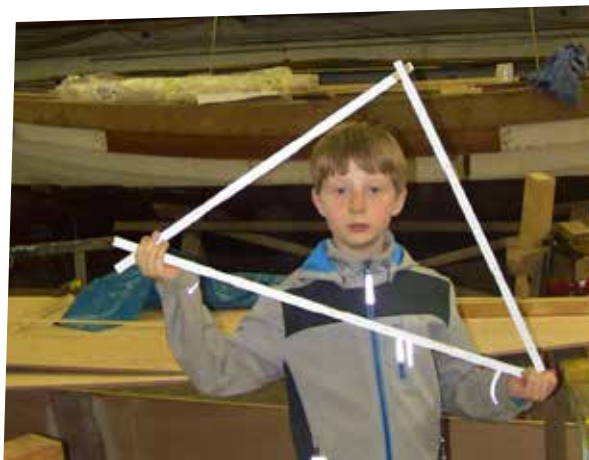
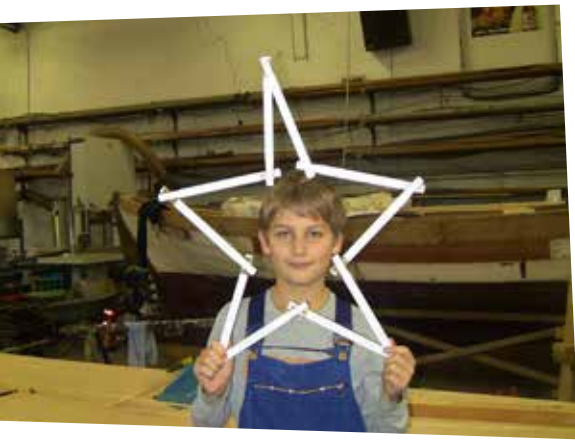
EN
Now we still have to build the benches, which will make the boat even more stable.

GR
Τώρα θέλουμε ακόμα να κατασκευάσουμε τα καθίσματα τα οποία θα κάνουν την βάρκα πιο σταθερή.

4. Spaß bei der Arbeit / Fun at work / Εργασία και χαρά

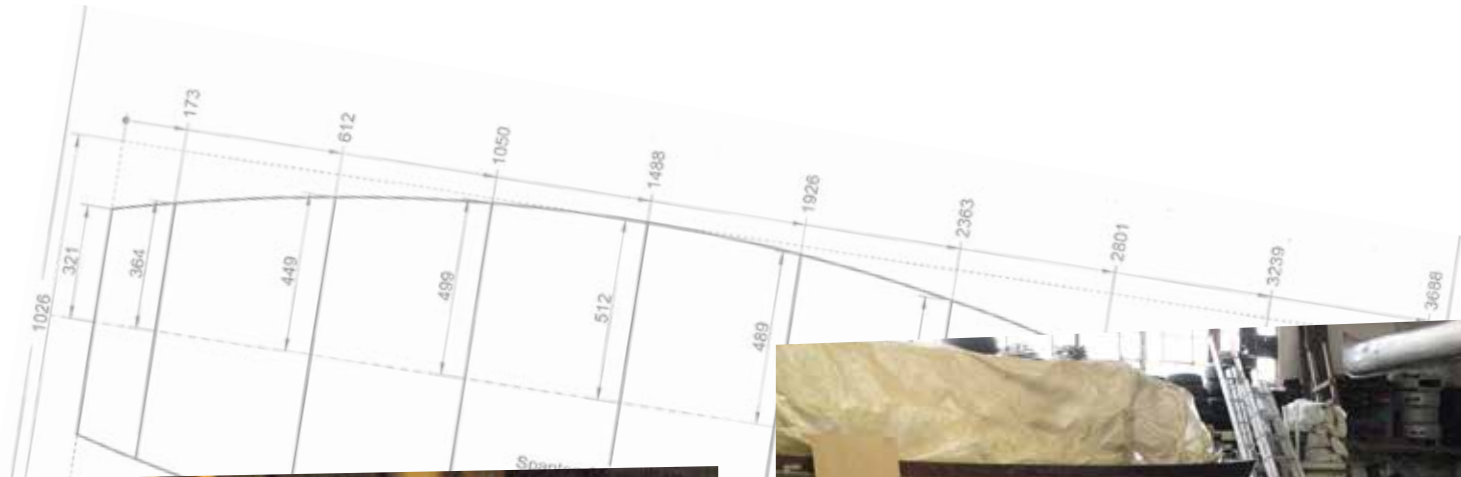

**„Wer ein Boot baut muss auch Boot fahren.“
„Whoever builds a boat should also sail
a boat“ / „Όποιος χτίζει βάρκα κάνει και
βαρκάδα“**

5. Bootstaufe / Ship-naming ceremony / Εγκαίνια της βάρκας

Danke Thank you Ευχαριστούμε

Wir danken für die Unterstützung / Thank you for your support / Ευχαριστούμε για την στήριξη

Der Nelson Mandela Schule, Το σχολείο Νελσον-Μαντέλα
Sponsor / Χορηγοί

Viele helfende Hände / Many helping hands / Ειδικές ευχαριστίες
Gerome Tiefing
Robert Knoblach
Wolfgang Gonsior (Gonzo)
Tobias Küpper
Cassadexa (creator of the logo „Roots are Routes“)

ROOTS ARE ROUTES

Spanten 1 - 8

Spantentfernung 437,5

ROOTS ARE ROUTES

START

Create Cultural Change

Honigfabrik